

Gaan BRICS-landen bijeen in Kazan stappen maken?

21 oktober 2024

In het Westen wordt de samenwerking van een groeiende groep BRICS-landen lacherig afgedaan. Toch betekent deze ontwikkeling mogelijk een nieuwe fase in de geopolitieke en mondiale economische verhoudingen. Vooral het in het Westen vermaledijde Rusland speelt hierin een cruciale rol. Deze week zijn talrijke BRICS-landen in het Russische Kazan bijeen. Wat staat in deze bijeenkomst centraal en heeft het Westen iets te vrezen van deze ontwikkeling?

Foto: Alexandr Kryazhev Source: Photohost agency brics-russia2024.ru

Voorlopig de club van negen

Ondanks de grote belangstelling van veel landen om tot de BRICS-organsatie toe te treden bestaat de samenwerking vooralsnog uit negen landen. Het zijn echter niet de minste: Brazilië, China, Egypte, Ethiopia, India, Iran, Zuid-Afrika, Verenigde Arabische Emiraten en initiatiefnemer Rusland.

De leiders van de BRIC-landen (Brazilië, Rusland, India en China) ontmoetten elkaar voor het eerst in St, Petersburg, Rusland, in de marge van de G8 Outreach Summit in juli 2006. Kort daarna, in september 2006 werd de groep geformaliseerd als BRIC tijdens de 1e BRIC-bijeenkomst van ministers van Buitenlandse Zaken, die bijeenkwam in de marge van de in de marge van het Algemene Debat van de VN-Vergadering in New York.

Na een reeks bijeenkomsten vond op 16 juni 2009 de 1e BRIC-top plaats in Jekaterinenburg, Rusland. De BRIC-groep werd omgedoopt tot BRICS (Brazilië, Rusland, India, China, Zuid-Afrika) nadat Zuid-Afrika werd toegelaten als lid op de BRIC-top op de BRIC-bijeenkomst van ministers van Buitenlandse Zaken in New York in september 2010.

Tijdens de 15e BRICS-top van augustus 2023 in Zuid-Afrika, werd besloten om Argentinië, Egypte, Ethiopië, Iran, Saudi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten uit te nodigen om volwaardig lid te worden van BRICS.

De negen landen vertegenwoordigen momenteel 3,5 miljard mensen, ruim 40% van de wereldbevolking. ([Bron](#)) Alleen al deze landen samen herbergen grote hoeveelheden delfstoffen zoals olie, kolen en gas, maar ook veel soorten van *rare metals* nodig voor elektronische toepassingen zoals in accu's, zonnepanelen en consumenten electronica zoals smart phones en computers.

Hervorming bestaande instituties of eigen variant?

Uit documenten blijkt dat de landen hun huiswerk hebben gedaan. In de [348 pagina's tellende statistische publicatie](#) is van alle leden een inventarisatie gemaakt: bevolking, welvaart, werkeloosheid, grondstoffen, handelsrelaties, economie etc. De leden van BRICS worstelen met hun verhoudingen met staande

mondiale instituties zoals de Wereldbank, IMF, VN en WHO. Afhankelijk van de politieke koers lijken de meesten van hen nog aan te sturen op hervormingen van deze instituten in plaats van het opzetten van een parallel, een BRICS-variant. Men realiseert zich dat de aangesloten en nog aan te sluiten landen nogal verschillen in gevoerde politiek, economische geschiedenis en actuele omstandigheden. Het komen tot eenduidige besluiten over nieuwe instituties zal jaren vergen, als dat al lukt.

De ministers van financiën en directeurs van de aangesloten centrale banken, 11 oktober al bijeen ter voorbereiding van de top, erkennen de noodzaak van een alomvattende hervorming van de mondiale financiële architectuur om de stem van de ontwikkelingslanden en hun vertegenwoordiging in het IMF, de WBG, de MDB's en andere internationale economische en financiële instellingen te versterken. Doel is om te komen tot *“effectievere, inclusieve, geloofwaardige, verantwoordelijke, eerlijke, legitieme en doelgerichte instellingen die beantwoorden aan de behoeften van ontwikkelingslanden”*, zo [hun verklaring](#): *“Wij kijken uit naar de resultaten van de werkzaamheden van het College van Bewindvoerders van het IMF met betrekking tot een verdere aanpassing van de quota, onder meer door middel van een nieuwe quotumformule, die uiterlijk in juni 2025 moeten worden voorgelegd.”*

Belangrijk doel van BRICS, en dan vooral van Rusland en China, is de-dollarisering. China en Rusland lijken een groter BRICS-forum te willen gebruiken als middelpunt van hun inspanningen om hun afhankelijkheid – en die van de wereldeconomie – te verminderen van de Amerikaanse munt die sinds de Tweede Wereldoorlog de grensoverschrijdende facturering en vereffening domineert. Beijing en Moskou voeren al het grootste deel van hun handel in lokale valuta, vooral de Chinese yuan. Rusland heeft gepleit voor een nieuwe BRICS-valuta, misschien gesteund door goud, die in plaats van de dollar zou worden gebruikt als internationaal ruilmiddel tussen de leden.

De duurzaamheidsdoelen, ook voor BRICS

“De Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) zijn de blauwdruk voor een betere en duurzame toekomst voor iedereen.”

Zo begint de nota als bijlage bij de stukken voor de komende top in Kazan. De nota is wel als laatste bijlage genoemd, maar het neemt niet weg dat BRICS in

veel opzichten niet los staat van een aantal zorgwekkende mondiale ontwikkelingen zoals het onwrikbare geloof in de menselijke invloed op wat 'klimaatverandering' wordt genoemd.

Brazilië bijvoorbeeld werkt op mondiaal niveau samen met het instituut van de 'Inter-agency and Expert Group on SDG Indicators' (IAEG-SDGs), waarin het sinds 2015 Brazilië ook Chili en de Mercosur-landen vertegenwoordigt, een samenwerking van Argentinië, Bolivia, Brazilië, Paraguay en Uruguay.

Initiatiefnemer en aanjager Rusland ondersteunt eveneens de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties. Het land werkt sinds 2016 aan SDG-monitoring op nationaal niveau. Rosstat, het statistiekbureau van Rusland, is toegetreden tot de interdepartementale werkgroep onder de presidentiële administratie van de Russische Federatie over kwesties met betrekking tot klimaatverandering en duurzame ontwikkeling, een groep die wordt geleid door een adviseur van president Poetin.

In februari 2017 is een speciale deskundigengroep voor informatie en statistische ondersteuning voor het monitoren van de SDG's opgericht voor een gedetailleerde uitwerking van de SDG-indicatoren. Deze groep wordt voorgezeten door Rosstat en bestaat uit vertegenwoordigers van meer dan twintig ministeries en federale agentschappen.

Luister vanaf vrijdag 25 oktober naar ons interview met Marie-Thérèse ter Haar over Rusland en haar verbroken band met Europa en haar nieuwe banden met BRICS.

Je vindt Radio Moddergat op deze website.

Aardverschuiving of gelegenhedscoalitie?

Analisten bijten hun tanden stuk op de vraag of deze ontwikkeling naar een nieuw blok van samenwerkende landen een historische verschuiving is in de mondiale krachtverhoudingen of dat hier sprake is van een door afkeer van het Westen gesmede gelegenhedscoalitie. De aangesloten landen verschillen op veel vlakken fundamenteel van elkaar. Vooral de snelle uitbreiding, sterk in het belang van het door het Westen agressief bejegende Rusland en China, wordt als zorgelijk gezien en een risico voor het eerst hechter kunnen worden van het bestaande verband. Eenzelfde situatie als de op veel thema's gespleten EU.

[Al Jazeera schrijft](#): *“Hoewel ze er allemaal een hekel aan hebben zich aan Westerse sancties te moeten houden, hebben veel van hen sterke relaties met Westerse landen die ze niet willen schaden. India en China zijn strategische rivalen die het over veel zaken niet eens zijn. Tijdens de SCO-top ([Shanghai Cooperation Organisation](#)) van vorige maand (in 2023, red.) weigerde India een belangrijk economisch document te ondertekenen omdat het Chinese diplomatieke taal bevatte, zoals verwijzingen naar Pekings Global Development Initiative.”*

De zakenwereld binnen BRICS ziet verdere uitbreiding wel zitten.

“Na de BRICS-uitbreiding komen er zeker meer mogelijkheden. Met Egypte en Ethiopië erbij hebben we nu betere toegang tot de Afrikaanse markten. Het potentieel voor zakelijke partnerschappen is toegenomen,” aldus Naveen Kapur, sherpa-voorzitter van de Indiase afdeling van de BRICS Business Council in [RT.com](#).

Het zal de kunst van balanceren en temporiseren van voorzitter Rusland vergen, en dan in de persoon van president Poetin, om de boel bij elkaar te houden in een context van grote mondiale economische en geopolitieke spanningen. Of BRICS stappen vooruit zal maken in de komende dagen zal nog moeten blijken. De wil lijkt er wel te zijn, maar de te overwinnen beren op de weg zijn talrijk.